

Broj: X-KRŽ 05/16
Sarajevo, 27.10.2006. godine

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela I za Ratne zločine, sastavljenom od sudija Azre Miletić kao predsjednice vijeća, te sudija Jose Ricardo de Prade i Finna Lynghjema, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog saradnika Lejle Fadilpašić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Paunović Dragoja, zbog krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a) i k) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZBiH), odlučujući o žalbama Tužilaštva Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH) broj KT-RZ-9/05, branilaca optuženog, advokata Dakić Ranka i Đukanović Jove i optuženog lično, izjavljenim na presudu Suda Bosne i Hercegovine broj X-KR-05/16 od 26.05.2006. godine, na sjednici održanoj u prisustvu optuženog, njegovih branilaca, advokata Dakić Ranka i Đukanović Jove, te tužioca Tužilaštva BiH, Mirsada Strike, dana 27.10.2006. godine, donio je :

P R E S U D U

Odbijaju se, kao neosnovane, žalbe Tužilaštva Bosne i Hercegovine, optuženog Paunović Dragoja i njegovih branilaca, advokata Dakić Ranka i Đukanović Jove, i potvrđuje presuda Suda Bosne i Hercegovine broj X-KR-05/16 od 26.05.2006. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH) broj X-KR-05/16 od 26.05.2006. godine, optuženi Paunović Dragoje oglašen je krivim da je radnjama opisanim pod tačkama 1 i 2 izreke presude učinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a) i k) KZ BiH.

Za gore navedeno krivično djelo prvostepeno ga je vijeće osudilo na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od dvadeset godina, u koju kaznu mu je uračunalo vrijeme provedeno u pritvoru počev od 18.03.2005. godine pa nadalje, dok ga je, primjenom člana 188. stav 4. ZKP BiH, oslobodilo dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

Oštećeni svjedok „A“, Kapo Ago, Baždar Armin, Delija Jasmina, Šetić Damir, Bečić Bisera, Pašić Behija, Kapo Alija, Isaković Alija, Isaković Nađa, Halilović Nisveta, Salihović Amira, Kurčehajić Marija, Čatić Enisa, Čatić Mevlida,

Tanković Sanin, Paralović Šehzada i Zimić-Pavica Mevlida su sa postavljenim imovinsko-pravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

Protiv navedene presude žalbe su izjavili branioci optuženog Paunović Dragoja, optuženi lično, te tužilac Tužilaštva BiH.

Branioci optuženog su žalbu izjavili iz svih žalbenih osnova propisanih članom 296. ZKP BiH, te Apelacionom vijeću predložili da istu uvaži i pobijanu presudu preinači na način da optuženog oslobodi od optužbe, ili da pobijanu presudu ukine i odredi održavanje novog glavnog pretresa.

Optuženi Paunović Dragoje presudu pobija zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede Ustava BiH i Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama te pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja sa prijedlogom da se prvostepena presuda u potpunosti ukine, dok je Tužilaštvo BiH žalbu izjavilo zbog odluke o kazni i troškovima krivičnog postupka te predložilo preinačenje navedene presude na način da Apelaciono vijeće optuženom izrekne kaznu zatvora u dužem trajanju i istog obaveže da naknadi troškove krivičnog postupka.

Branioci optuženog smatraju da se prvostepena presuda zasniva na dokazima na kojima se ne može zasnivati, te da je u toku postupka povrijeđeno optuženikovo pravo na odbranu. Navedene se povrede, prema mišljenju branilaca, ogledaju u tome što je prvostepeno vijeće odlučilo da, kao dokazane, prihvati činjenice utvrđene presudama Međunarodnog Krivičnog Tribunala za bivšu Jugoslaviju (MKTJ) donesenim u predmetima protiv Deronjić Miroslava, Zarić Sime, Stakić Miomira, Duška Tadića i Biljane Plavšić, a koje činjenice se odnose na postojanje rasprostranjenog i sistematskog napada. Branioci navode da je ovakvim postupanjem suda dovedena u pitanje pravičnost postupka, budući da su navedene činjenice utvrđene na osnovu dokaza koje odbrana nije mogla da osporava niti pobija.

Povredu prava optuženog na pravično suđenje branioci vide i u činjenici da je prvostepeno vijeće dozvolilo da se ključni svjedoci ne saslušaju istoga dana, što je, prema njihovom mišljenju, svjedocima omogućilo da usklade iskaze, te smatraju da je davanje statusa zaštićenog svjedoka svjedoku „A“ bilo bespotrebno, i da je isto imalo za cilj samo da se spriječi njegovo unakrsno ispitivanje u punom obimu.

Žalbom se dalje ističe da način identifikacije optuženog od strane svjedoka Baždar Armina, kako na fotografiji, tako i u sudnici, nije obavljen u skladu sa odredbama ZKP BiH, dok se posebno osporava način identifikacije mjesta zločina izvršen prilikom rekonstrukcije, iz razloga što je mjesto bilo obezbjeđeno od strane policije i označeno trakama na kojima je pisalo „mjesto zločina“, čime je obezvrijeđena dokazna snaga poduzete radnje. Osim navedenog, branioci smatraju da je rekonstrukcija trebala biti izvršena sa svakim ključnim svjedokom posebno, kako je to propisano članom 93. stav 1. ZKP BiH.

Obrazlažući u čemu vide povrede odredaba krivičnog zakona, branioci su naveli da je u konkretnom predmetu sud morao primjeniti odredbe Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku koji su bili na snazi 1992. godine, smatrajući da su, postupajući suprotno navedenom, povrijeđena načela zakonitosti i vremenskog važenja krivičnog zakona.

Odbrana dalje smatra da je prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi nepravilno utvrdilo činjenično stanje, poklonivši u potpunosti vjeru svjedoku Baždar Arminu i svjedoku „A“, a odbacivši istovremeno iskaz svjedoka Kapo Age. Branioci smatraju da svjedok Baždar Armin, imajući u vidu da je u kontaktu sa počiniočima zločina bio samo u kratkom vremenskom intervalu, te da je situacija bila izuzetno stresna, nije mogao zapamtiti lik i identifikovati osumnjičenog. Žalbom se dalje ukazuje na nedosljednosti u izjavama svjedoka Kapo Age, svjedoka „A“ i Baždar Armina, posebno u pogledu identifikacije optuženog, srpskih vojnika, ranjavanja „Špire“, načina strijeljana te puta do Bričigova, smatrajući da navedene nedosljednosti ne predstavljaju male kontradiktornosti kako se to u pobijanoj presudi navodi.

Žalbom se osporava i zaključak suda da je optuženi bio aktivni sudionik sistematskog i rasprostranjenog napada na komandnom položaju, te dodaje da isti s obzirom na položaj linija neprijateljske odbrane i konfiguraciju terena, te imajući u vidu da je bio ranjen, u kritično vrijeme nije mogao biti ni u blizini mjesta zločina.

Optuženi je u žalbi, osim prigovora koji se odnose na bitne povrede odredaba krivičnog postupka, na koje su u žalbi ukazali njegovi branioci, naveo da nije bio član SDS-a, niti organa koji su donosili zaključke, odluke, zakone i druga akta u navedeno vrijeme, te posebno ukazao na razlike u iskazima svjedoka optužbe saslušanih na glavnom pretresu, smatrajući da se njihovi iskazi dati u toku istrage i na glavnom pretresu, razlikuju u tolikoj mjeri da im sud nije mogao pokloniti vjeru na način kako je to u pobijanoj presudi učinjeno.

Obrazlažući razloge iz kojih je izjavilo žalbu, Tužilaštvo BiH je navelo da izrečenom kaznom neće u potpunosti biti postignuta svrha krivičnopravnih sankcija i kažnjavanja, smatrajući da je prvostepeno vijeće, s obzirom na broj žrtava, njihovo svojstvo i status, okolnosti pod kojima su vođeni u živi štit, a nakon toga i strijeljani, te činjenicu da je optuženi sam donio odluku o njigovoj egzekuciji, optuženom trebalo izreći kaznu zatvora u dužem trajanju.

Konačno, imajući u vidu da optuženi nije priložio dokaze o svom imovnom stanju, te da izdržavanje članova njegove porodice ne zavisi od optuženog, Tužilaštvo smatra da isti treba biti obavezan da naknadi troškove krivičnog postupka u cjelini ili barem djelomično, budući da plaćanjem istih ničije izdržavanje ne bi bilo dovedeno u pitanje.

I Tužilaštvo BiH i branioci optuženog su Sudu BiH dostavili odgovore na žalbe, u kojima su naprijed iznesene žalbene navode suprotne strane ocijenili kao neosnovane, te su Apelacionom vijeću predložili da iste kao takve i odbije.

Na sjednici Apelacionog vijeća, održanoj 24.10.2006. godine, u smislu člana 304. ZKP BiH, obje strane su ukratko izložile žalbe i odgovore na iste, te u cijelosti ostale kod iznesenih navoda i prijedloga.

Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama žalbenih navoda, Apelaciono vijeće je donijelo odluku kao u izreci iz slijedećih razloga:

Neosnovani su žalbeni navodi kojima se ukazuje na postojanje bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, u smislu da se prvostepena presuda zasniva na dokazima na kojima se ne može zasnivati, te da je u toku postupka povrijeđeno optuženikovo pravo na odbranu.

Naime, neosnovan je žalbeni prigovor branioca optuženog koji se odnosi na status svjedoka „A“, koji je u toku pretresa uživao određene mjere zaštite, budući da iz rješenja prvostepenog vijeća od 18.12.2005. godine, proizilazi da je navedeni svjedok dobio pseudonim „A“, njegovi su lični podaci zaštićeni, a istom je na glavnom pretresu omogućeno da svjedoči uz korištenje elektronskog uređaja za promjenu glasa i slike. Primjenom navedenih mjera zaštite svjedok „A“ nije dobio status „zaštićenog svjedoka“ u smislu odredaba iz članova 14. do 22. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, kako se to u žalbi pogrešno navodi, u kojem slučaju bi zapisnik o njegovom saslušanju, u skladu sa članom 21. navedenog zakona, samo bio pročitan na glavnom pretresu. Suprotno navedenom, svjedok „A“ je bio lično prisutan na glavnom pretresu, te je svoj iskaz dao neposredno pred sudećim vijećem, pa kako je isti, u skladu sa odredbom iz člana 262. ZKP BiH bio unakrsno ispitan od strane odbrane optuženog, na isti način kao i drugi svjedoci, žalbeni prigovor da je određivanjem navedenih mjera spriječeno unakrsno ispitivanje svjedoka u punom obimu, nije osnovan te je kao takav i odbijen. Navod odbrane da su identitet svjedoka „A“ znali i prije nego su istom određene mjere zaštite, prema mišljenju ovog vijeća, nema nikakvog uticaja na ispravnost odluke suda da iste ipak odredi. Ovo iz razloga što svrha zaštite identiteta svjedoka nije samo da se isti zaštiti od eventualnog uticaja optuženog na svjedoka do momenta njegovog saslušanja na glavnom pretresu, kada se najkasnije, u skladu sa članom 12. stav 8. pomenutog zakona, njegov identitet odbrani svakako mora otkriti, već i da se isti ne otkriva u javnosti, te da se na taj način zaštiti privatnost ugrožene osobe i spriječe eventualne posljedice koje bi svjedok imao ukoliko bi njegov identitet bio otkriven trećim licima koja ne učestvuju u postupku.

Nadalje, žalbeni prigovor kojim branioci osporavaju odluku suda da ne saslušaju „ključne svjedoke optužbe“ isti dan, na koji je način, prema mišljenju branilaca, svjedocima omogućeno da iskaze prilagode potrebama tužilaštva su također neosnovani. Redoslijed izvođenja dokaza optužbe ni na koji način nije uticao na

sadržaj navedenih dokaza budući da su pomenuti svjedoci svoje iskaze prvi put dali pred Tužilaštvom BiH, u fazi istrage, a zapisnici o njihovom saslušanju su dostavljeni odbrani, u sklopu dokaza na kojima Tužilaštvo temelji navode iz optužnice. Svjedoci su potom iskaze dali pred pretresnim vijećem, na način da je strankama bilo omogućeno da iste ispitaju direktno, unakrsno i dodatno, sve u skladu sa odredbama iz člana 262 ZKP BiH. Pravičnost suđenja u kontekstu saslušavanja svjedoka ni u kojem slučaju ne podrazumjeva da oni moraju biti saslušani isti dan kako bi se eventualno izbjeglo to da isti promijene iskaze, već zahtijeva da njihovo ispitivanje bude provedeno u skladu sa odredbama ZKP BiH, što će odbrani omogućiti da kroz unakrsno ispitivanje sudu ukaže na eventualne razlike u izjavama, te na taj način umanju snagu navedenog dokaza. Kako je izvođenje dokaza u konkretnom slučaju provedeno u potpunosti u skladu sa odredbama iz člana 261. i 262. ZKP BiH, izneseni prigovor branioca je u cijelosti neosnovan, te ga je kao takvog valjalo i odbiti.

Odbrana dalje smatra da je odlukom suda da, kao dokazane, prihvati činjenice utvrđene presudama MKSJ koje se odnose na postojanje širokog i sistematičnog napada na nesrpsko civilno stanovništvo, kao bitnog elementa krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti, povrijeđeno pravo optuženog na odbranu, te da je na taj način dovedena u pitanje pravičnost cjelokupnog postupka budući da se radi o dokazima koje optuženi nije mogao da pobija. Uvidom u spis vijeće je utvrdilo da je prvostepeni sud, kao dokazane, prihvatio činjenice utvrđene u presudama MKSJ protiv Mitra Vasiljevića, Deronjić Miroslava, Zarić Sime, Stakić Miomira, Duška Tadića te Biljane Plavšić, a koje se odnose na postojanje širokog i sistematičnog napada na nesrpsko civilno stanovništvo na području opštine Rogatica. Prihvatajući gore navedene činjenice, prvostepeni je sud, prema ocjeni Apelacionog vijeća, u potpunosti postupilo u skladu sa odredbom iz člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane MKSJ Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od strane MKSJ u postupcima pred sudovima u BiH, koji kao *lex specialis* omogućava takvo postupanje suda. Nasuprot navodima iz žalbe činjenica da je sud postojanje širokog i sistematičnog napada prihvatio kao dokazanu činjenicu ne znači da se ona nije mogla pobijati ili opovrgavati na suđenju, već samo da je teret dokazivanja prilikom njenog opovrgavanja prebačen na stranu koja istu osporava. Pri tome je neophodno naglasiti da opšti princip krivičnog prava, koji propisuje da je teret dokazivanja postojanja krivičnog djela i odgovornosti optuženog na tužiocu, ovim nije narušen, budući da se radi o uopštenim činjenicama koje konkretnu radnju izvršenja stavljaju u širi kontekst ratnog događanja. Postojanje širokog i sistematičnog napada na nesrpsko civilno stanovništvo na navedenom području upravo predstavlja jednu takvu uopštenu činjenicu koja je jasna, konkretna i kao takva ne potvrđuje krivičnu odgovornost optuženog. Odbrana je u toku glavnog pretresa isticala da prihvaćene činjenice nisu relevantne za ovaj predmet te da se u navedenim presudama MKSJ izričito ne pominje optuženi Paunović Dragoje, koje prigovore je prvostepeno vijeće odbilo kao paušalne i isuviše uopštene, a koji zaključak dijeli i ovo vijeće, iz čega poizilazi da odbrani nije onemogućeno da ospori prihvaćene činjenice, već da ista to u toku postupka nije osnovano uspjela učiniti. Pored toga, prvostepeno je vijeće,

osim presudama MKSJ, zaključak o postojanju sporne činjenice adekvatno potkrijepilo i ostalim dokazima, odnosno iskazima svjedoka Kapo Age, Baždar Armina, Delija Jasmine, Šetić Damira, Kazić Elvedina, Bečić Bisere, Ćatić Zaima, Pašić Behije, Kapo Alije, Hurko Šefika, Isaković Alije, Isaković Nađe, Halilović Nisvete, Salihović Amira, Kurčehajić Marije, Ćatić Enise, Ćatić Mevlide, Tanković Sanina, Paralović Šehzade, Zimić-Pavica Mevlide te svjedoka A, koji su u svojim iskazima, opisujući način na koji su i gdje prognani iz svojih domova, dodatno potvrdili njenu istinitost, iz kojeg razloga i aplelaciono vijeće u potpunosti dijeli zaključak prvostepenog suda o postojanju ovog bitnog elementa krivičnog djela.

Žalbeni navod prema kojem je sud prije svega morao utvrditi individualnu odgovornost i ulogu optuženog u sistematičnom napadu u vrijeme i na mjestu obuhvaćenom optužnicom kako bi uopšte mogao utvrditi postojanje ove činjenice je prema mišljenju ovog vijeća također neosnovan. Iz zakonske definicije krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti proizilazi da radnje opisane u članu 172. stav 1. tačke a) do k) predstavljaju radnje izvršenja tog krivičnog djela jedino ako su počinjene kao dio širokog i sistematičnog napada protiv bilo kojeg civilnog stanovništva i sa znanjem o postojanju takvog napada. Slijedom toga, prvostepeno je vijeće ispravno postupilo utvrdivši prije svega postojanje navedenog napada, kao opšteg uslova, kako bi potom moglo utvrditi da li je optuženi za isti znao, te da li su njegove radnje predstavljale dio tog napada.

Obrana je, nadalje, prigovorila načinu na koji je izvršena identifikacija optuženog od strane svjedoka Baždar Armina, smatrajući da ista nije u skladu sa zakonom, iz razloga što, prema navodima iz žalbe, svjedok nije prethodno opisao osumnjičenog, već su mu radi identifikacije ponuđene tri slike od kojih su dvije bile slike osumnjičenog, a jedna od njih iz fotokopije lične karte. Uvidom u spis vijeće je utvrdilo da je svjedok Baždar Armin u toku istrage dva puta vršio prepoznavanje optuženog, prvi puta 28.10.1998. godine, što je vidljivo iz Službene zabilješke Agencije za istraživanje i dokumentaciju, Sektor AID, dok je drugo prepoznavanje izvršeno 19.05.2005. godine, u prostorijama Kantonalnog Tužilaštva Sarajevo. Suprotno navodima branilaca svjedoku prvi puta nisu bile ponuđene 2 fotografije optuženog, već 3 fotografije od kojih je samo jedna bila fotografija optuženog, dok je uvidom u Zapisnik o prepoznavanju lica sa fotografija broj KT-12/99-RZ od 19.05.2005. godine vijeće utvrdilo da je navedenog dana svjedok Armin Baždar u prostorijama Kantonalnog Tužilaštva Sarajevo izvršio prepoznavanje osumnjičenog na način što je od svjedoka prethodno zatraženo da opiše osobu koja je dana 15.08.1992. godine izvršila strijeljanje civila, pa nakon što je isti u cijelosti ostao kod opisa datog u izjavi od 13.04.2005. godine, predočeno mu je 5 fotografija različitih lica, poimence navedenih u zapisniku, te je svjedok na fotografiji broj 4 prepoznao optuženog Paunović Dragoja. Tok prepoznavanja je fotografisan od strane krim. tehničara MUP-a Kantona Sarajevo, te je iz priložene fotodokumentacije vidljivo da su svjedoku predočene fotografije bez ikakvih oznaka ili imena. Na osnovu gore navedenog jasno proizilazi da je prepoznavanje optuženog od strane svjedoka izvršeno u potpunosti u skladu sa odredbom iz člana 85. ZKP BiH, te je prigovor

branioca kojim se tvrdi suprotno odbijen kao neosnovan. Vezano za prigovor na način identifikacije optuženog od strane svjedoka u toku glavnog pretresa, isti je također neosnovan, budući da od svjedoka prilikom davanja iskaza nije zatraženo da identifikuje optuženog, u smislu člana 85. ZKP BiH, već je isti opisujući događaj od 15.08.1992. godine samoinicijativno i spontano pokazao na optuženog, kako je to od strane predsjednika vijeća i konstatovano na zapisnik.

Žalbama se dalje osporava način na koji je izvršena rekonstrukcija događaja u selu Duljevac. Suština ovog žalbenog prigovora odnosi se na činjenicu da je prilikom dolaska na naznačenu lokaciju mjesto bilo obezbjeđeno od strane policije i označeno trakama na kojima je pisalo mjesto zločina, čime je, prema mišljenju branioca i optuženog, dokazna snaga identifikacije mikrolokacije mjesta zločina u potpunosti obezvrijeđena. Vijeće prije svega primjećuje da mjesto gdje je krivično djelo izvršeno nije ni bilo sporno, odnosno da svrha odlaska na lice mjesta nije bila da se prevashodno utvrdi gdje je zločin počinjen, već da se provjere izvedeni dokazi i utvrde ostale činjenice značajne za predmet. Nakon što je pregledalo snimak sačinjen prilikom rekonstrukcije, vijeće je utvrdilo da je jedan dio terena zaista bio označen žutom policijskom trakom na kojoj je pisalo mjesto zločina. Međutim, na zahtjev predsjednika vijeća, na licu mjesta je obrazloženo da označeni dio terena predstavlja mjesto koje je očišćeno od mina, i kao takvo sigurno za kretanje učesnika u radnji rekonstrukcije događaja, a ni u kojem slučaju ne obuhvata cjelokupnu lokaciju na kojoj je 15.08.1992. godine počinjen navedeni zločin. Ovo jasno proizilazi i iz kazivanja svjedoka Baždar Armina, koji je prilikom rekonstrukcije sa preciznošću i bez imalo oklijevanja pokazao mjesto na koje je kombi dovezao civile, gdje je sa nekolicinom njih čučao, na kojem je mjestu bio vezan, a koje lokacije se nalaze izvan mjesta označenog žutom trakom. Činjenica da svjedok nije imao nikave dvojbe u pogledu orijentacije u prostoru, te je čak ukazao i na određene razlike na terenu u odnosu na vrijeme izvršenja krivičnog djela i prema mišljenju ovog vijeća, jasno ukazuje da isti veoma dobro poznaje mjesto zločina, iz čega proizilazi da, suprotno žalbenim prigovorima, obilježavanje dijela terena koji je očišćen od mina ni na koji način nije dovelo u pitanje vjerodostojnost iskaza svjedoka, niti umanjilo snagu izvedenog dokaza.

Vezano za žalbeni prigovor kojim se osporava pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, Apelaciono vijeće je utvrdilo da je isti također neosnovan. Naime, prema mišljenju ovog vijeća, prvostepeni je sud pravilnom ocjenom ključnih dokaza - iskaza svjedoka očevidaca, koji su potkrijepljeni i ostalim dokazima Tužilaštva BiH, na ispravan i pouzdan način utvrdio da je optuženi počinio radnje preciznije opisane u izreci presude, a koji zaključak u potpunosti prihvata i ovo vijeće. Iskazi navedenih svjedoka nisu identični, ali su suglasni kada su u pitanju radnje optuženog i njegovo učešće u izvršenju predmetnog krivičnog djela, te i ovo vijeće smatra da su isti vjerodostojni i pouzdani. Podudarnosti u izjavama svjedoka očevidaca - da je optuženi nosio žutu traku oko glave, te da je imao motorolu, po čemu se jasno razlikovao od ostalih vojnika koji su bili prisutni navedenoga dana, da je izjavio „ja za ovo odlučujem“, „pobijte ovo“, „Špiro puca“ te da je jednom od

prisutnih vojnika lično naredio da zarobljene civile odvede na obližnju livadu, nakon čega je naredio i sam učestvovao u njihovom strijeljanju, jasno upućuju na zaključak da je optuženi počinio predmetno krivično djelo upravo na način kako je to pobijanoj odluci i utvrđeno. Osim navedenog, svjedok A i svjedok Baždar Armin su kao neposredni očevidci inkriminisanog događaja bez imalo oklijevanja identifikovali optuženog kao osobu koja je počinila radnje o kojima su pred sudom posvjedočili, dok način na koji je svjedok Baždar Armin vijeću prilikom rekonstrukcije pojasnio navode iz svoga iskaza, njegovo snalaženje na licu mjesta kao i orijentacija u prostoru, ni kod ovog vijeća ne ostavlja nikakvu sumnju da je njegov iskaz istinit i vjerodostojan. Odbrana je i u toku prvostepenog postupka ukazivala na razlike u iskazima ovih svjedoka, prije svega u pogledu izgleda ostalih vojnika koje su svjedoci vidjeli prilikom izlaska iz minibusa, Špirine povrede, broja lica koja su učestvovala u strijeljanju i samog puta do Bričigova, međutim i ovo vijeće, jednako kao i prvostepeno, smatra da su navedene razlike zanemarljive, odnosno da odstupanja u njihovim iskazima predstavljaju sasvim očekivane i normalne razlike u opažanjima lica koja su različitih godina i sposobnosti opažanja, pogotovo s obzirom na činjenicu da su preživjeli izuzetno stresan i traumatičan događaj prilikom kojega nisu ni mogli precizno opaziti sve gore navedene detalje na kojim odbrana insistira, niti bi takvu preciznost od istih bilo razumno očekivati. Shodno navedenom, iz iskaza gore pomenutih svjedoka koji su potkrijepljeni i ostalim dokazima u spisu, jasno proizilazi da je činjenično stanje, iz kojeg proizilazi da je optuženi Paunović Dragoje zvani „Špiro“, u svojstvu naredbodavca i neposrednog izvršioca, počinio krivičnopravne radnje koje mu se optužnicom stavljaju na teret, potpuno i pravilno utvrđeno, te su prigovori optuženog i njegovih branilaca kojima se ukazuje suprotno u cijelosti neosnovani, te ih je kao takve valjalo i odbiti.

U pogledu žalbenog prigovora kojim se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava apelaciono vijeće smatra da se u žalbama pogrešno interpretira obrazloženje dato u pobijanoj odluci, te se na osnovu takve interpretacije izvodi i pogrešan zaključak da je, s obzirom na činjenicu da je krivično djelo počinjeno 1992. godine primjenom odredaba KZ BiH iz 2003. godine, povrijeđeno načelo zakonitosti i vremenskog važenja krivičnog zakona propisano u članovima 3. i 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZBiH).

Princip zakonitosti je imperativ propisan članom 7. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija) koja ima prioritet nad svim ostalim zakonima Bosne i Hercegovine (član 2. stav 2. Ustava Bosne i Hercegovine. Iz gore navedenog člana Evropske konvencije proizilazi opći princip koji zabranjuje izricanje teže kazne od one koja je bila na snazi u vrijeme počinjenja krivičnog djela.

Međutim, stav 2. navedenog člana Evropske konvencije pravi značajan izuzetak regulirajući u stavu 1. istoga člana „.....ne utiče na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme

izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda“

Član 15. stav 1. i 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima UN-a osigurava slične međunarodne odredbe koje se trebaju smatrati *Lex Superioris* u vezi sa „.....opštim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica“

Uobičajen status odgovornosti i kažnjavanja zločina protiv čovječnosti i individualne krivične odgovornosti za njegovo izvršenje tokom 1992. godine je 3. maja 1993. godine potvrdio generalni sekretar UN-a u svom izvještaju Vijeću sigurnosti o Rezoluciji 808, Međunarodna pravna komisija (1996.godine) te praksa MKSJ i Međunarodnog tribunala za Ruandu.

Zločini protiv čovječnosti tako čine imperativni princip međunarodnog prava ili radije *ius cogens* i nesporno je da su 1992. godine zločini protiv čovječnosti bili sastavni dio međunarodnog običajnog prava.

Naime, primjena KZ BiH iz 2003. godine na konkretno krivično djelo temelji se na odredbi iz člana 4(a) KZ BiH, koji ponovo navodi „opšte principe međunarodnog prava“, kako se to i u pobijanoj odluci ispravno navodi, u kojem je propisano da članovi 3 i 4 navedenog zakona ne spriječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava. Ovim je faktički učinjen izuzetak od opštih načela navedenih u članovima 3. i 4. KZ-a BiH, u smislu da ovi članovi ne dovode u pitanje suđenje i kažnjavanje neke osobe za svaki akt činjenja ili nečinjenja koji uključuje krivično djelo Zločin protiv čovječnosti, a koje, kao takvo, nije bila propisana Krivičnim zakonom koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja ovog krivičnog djela. Kako su u obrazloženju pobijane presude dati valjani razlozi koji nedvosmisleno potvrđuju da je Zločin protiv čovječnosti predstavljao krivično djelo prema općim načelima međunarodnog prava, a koji zaključak dijeli i ovo vijeće, proizilazi da je prvostepeni sud na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje ispravno primjenio odredbe KZ BiH, iz kojeg je razloga i ovaj žalbeni prigovor odbijen kao neosnovan.

Praksa Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: Evropski sud) naglašava primjenu odredbe člana 7. stav 2. u vezi sa članom 7. stav 1. u sličnim predmetima. Vidi odluku Evropskog suda u predmetu *Naletilić protiv Hrvatske* (51891/99).

Nadalje, apelaciono vijeće je zauzelo sličan stav u presudi protiv Abdulahim Maktoufa, broj KPŽ 32/05 od 4. aprila 2006. godine.

Obje su se strane žalile i na visinu izrečene kazne, s tim što je odbrana zastupala tezu da optuženi nije počinio djelo za koje je prvostepenom presudom oglašen krivim, te je iz tog razloga smatrala da je izrečena kazna nepravilna, dok je

Tužilaštvo navelo da se kaznom od 20 godina zatvora ne može postići svrha krivičnopravnih sankcija kao ni svrha kažnjavanja.

Suprotno žalbenim navodima, apelaciono vijeće smatra da je prvostepeno vijeće pravilno odmjerilo kaznu, imajući u vidu sve subjektivne i objektivne okolnosti koje se odnose na krivično djelo i njegovog učinioca, a koje izrečenu kaznu čine adekvatnom s obzirom na stepen krivične odgovornosti, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu povrede zaštićenog dobra te osobne prilike optuženog. Kako je optuženi oglašen krivim za jedno od najtežih krivičnih djela koje je za posljedicu imalo smrt 27 civila, od kojih su neki u to vrijeme bili maloljetni, te imajući u vidu da je isti naredio i lično učestvovao u njihovom ubijanju, Apelaciono vijeće smatra da je izrečena kazna dugotrajnog zatvora pravilno odmjerena te adekvatna za postizanje kako svrhe krivičnopravnih sankcija, tako i svrhe kažnjavanja.

Vijeće je, kao neosnovan, odbilo i prigovor Tužilaštva BiH koji se odnosi na oslobađanje optuženog dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, smatrajući da je prvostepeno vijeće ispravno zaključilo da činjenica da je optuženi nezaposlen, te da je u pritvoru od 18.03.2005. godine upućuje na zaključak da je isti lošeg imovnog stanja, te da nema sredstava iz kojih bi iste namirio.

U skladu sa navedenim, a na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. ZKP BiH, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Zapisničar:

Lejla Fadilpašić

Predsjednik vijeća

Sudija:

Azra Miletić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.